

Capitolul V. PROTECȚIA NATURII ȘI BIODIVERSITATEA

Conform Convenției privind Diversitatea Biologică ratificată în 1992 la Rio de Janeiro biodiversitatea reprezintă „*varietatea organismelor vii de orice origine, inclusiv a ecosistemelor terestre, marine și a altor ecosisteme acvatice și a complexelor din care fac parte*”.

Acest capitol tratează starea și tendințele biodiversității, presiunile exercitate asupra acesteia și măsurile întreprinse pentru îmbunătățirea calității componentelor biodiversității, în conformitate cu indicatorii selecțai.

Ținta principală a Strategiei Europene a Biodiversității până în anul 2020 este stoparea scăderii biodiversității și degradării ecosistemelor. În prezent în Europa doar 17% dintre habitate și 11% dintre ecosistemele cheie protejate de legislația europeană sunt în stare favorabilă de conservare. Viziunea pentru 2050 este protecția și refacerea biodiversității și a serviciilor ecosistemelor, astfel încât să fie evitate modificările catastrofale cauzate de pierderea biodiversității.

Presiunile și amenințările au rămas constante sau au crescut ca intensitate, acestea fiind în principal: schimbarea utilizării terenurilor, exploatarea excesivă a biodiversității și a componentelor sale, răspândirea speciilor alogene invazive, poluarea și schimbările climatice. La acestea se adaugă factorii indirecti, cum ar fi creșterea numărului populației, conștientizarea limitată asupra valorii economice a biodiversității pentru a fi integrată în strategii și politici.

Beneficiile pe care oamenii le obțin din natură sub forma unor bunuri și servicii oferite de către ecosistemele naturale și semi-naturale sunt cunoscute sub denumirea generică de servicii ecosistemice. Valoarea economică a biodiversității devine evidentă prin utilizarea directă a componentelor sale: resursele naturale neregenerabile – combustibili fosili, minerale etc. și resursele naturale regenerabile – speciile de plante și animale utilizate ca hrană, pentru producerea de energie sau pentru extragerea unor substanțe. La fel de important este rolul biodiversității în asigurarea serviciilor oferite de sistemele ecologice, cum ar fi reglarea condițiilor pedoclimatice, purificarea apelor, diminuarea efectelor dezastrelor naturale etc.

V.1. Amenințări pentru biodiversitate și presiuni exercitate asupra biodiversității

V.1.1. Speciile invazive

Speciile alogene invazive (SAI) sunt specii care sunt transportate inițial ca urmare a acțiunii umane, în afara mediului natural al acestora, depășind barierele ecologice și care apoi supraviețuiesc, se reproduc și se răspândesc, generând efecte negative asupra ecologiei noului mediu în care s-au stabilit, precum și consecințe economice și sociale grave. S-a estimat că din cele peste 12 000 de specii alogene care se găsesc în mediul european, 10–15 % s-au reproduș și s-au răspândit, cauzând daune economice, sociale și asupra mediului înconjurător.

Prin Strategia privind biodiversitatea pentru 2020, Uniunea Europeană s-a angajat să stopeze declinul biodiversității până în 2020, în conformitate cu angajamentele internaționale adoptate de părțile semnatare ale Convenției privind Diversitatea Biologică - Nagoya, Japonia, 2010 convenție care atestă că într-adevăr problema privind SAI nu se limitează la Europa, ci se manifestă la nivel mondial.

Conform Strategiei Europene pentru Biodiversitate, se prevede ca până în 2020 să fie identificate și prioritizate speciile invazive și căile lor de răspândire și să se prevină introducerea de noi specii invazive. În Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2010–2020 se afirmă faptul că la nivel național nu există o evidență clară a numărului de specii alogene, invazive, singura centralizare a datelor și informațiilor legate de acestea realizându-se în baza de date europeană DAISIE, de către cercetători, în mod benevol.

Impactul SAI asupra biodiversității este semnificativ, reprezentând una dintre cele mai importante și din ce în ce mai frecvente cauze ale declinului biodiversității și ale dispariției speciilor. În ceea ce privește efectele sociale și economice, SAI pot fi vectori ai unor boli sau pot cauza probleme de sănătate în mod direct (de exemplu, astm, dermatită și alergii). În timp ce pentru majoritatea speciilor alogene înregistrate în Europa, conform proiectului DAISIE (Inventarul Distribuției Speciilor Invazive din Europa - Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe) nu s-a identificat (încă) vreun impact major, unele sunt extrem de invazive. Începând cu 1950, în fiecare an mai apare cel puțin încă o astfel de specie și nu există semne că rata ar scădea. Inventarul DAISIE prezenta în 2009 la nivel european 10822 specii alogene din care 163 sunt extrem de dăunătoare, iar în România existau 39 de astfel de specii extrem de dăunătoare.

Principalele căi de introducere și transportare a speciilor invazive sunt asociate direct sau indirect cu activitățile antropice. Expansiunea rapidă a comerțului și a activităților de transport după Revoluția din 1989 au sporit posibilitățile de introducere ale acestor specii, iar presiunile asupra mediului, precum abandonarea terenurilor, folosința intensivă a pășunilor, defrișarea pădurilor, modificarea regimului perturbațiilor și degradarea crescândă a habitatelor sunt elemente care facilitează instalarea și răspândirea acestor specii. Principalele căi de transport a speciilor invazive sunt drumurile și căile ferate, iar dintre cele naturale zonele aluviale, deoarece aceste elemente geografice sunt lineare și sunt afectate de perturbații naturale (fluctuarea nivelului de apă) sau antropice (construcții, terenuri agricole, drumuri, depozite de gunoaie, etc.). Competiția determinată de speciile adventive invazive, cu speciile și comunitățile de plante indigene dintr-o anumită regiune are drept consecință imediată și directă un declin rapid al stării biodiversității naturale, atât în termeni calitativi, cât și cantitativi.

Amenințarea la adresa biodiversității și a serviciilor ecosistemice aferente, ia diferite forme, având inclusiv efecte negative grave asupra speciilor indigene și asupra structurii și funcționării ecosistemelor prin modificarea habitatelor, a prădării, a concurenței în rândul speciilor, prin transmiterea de boli, înlocuirea speciilor indigene într-o parte semnificativă a ariei de răspândire și prin efecte genetice cauzate de hibridizare sau, mai mult, pot avea un efect dăunător semnificativ asupra sănătății umane și a economiei.

Anumite specii alogene invazive sunt incluse în anexa B la *Regulamentul (CE) nr. 338/97 al Consiliului (1)*, iar importul acestora în Uniune este interzis deoarece caracterul lor invaziv a fost recunoscut, iar introducerea lor are un efect dăunător asupra speciilor indigene. *Regulamentul CE 1143/2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive* stabilește normele privind prevenirea, minimizarea și atenuarea efectelor dăunătoare asupra biodiversității ale introducerii și răspândirii pe teritoriul Uniunii, atât intenționate, cât și neintenționate, a speciilor alogene invazive.

Comisia Europeană a dezvoltat un mecanism de schimb de informații pentru a facilita punerea în aplicare a politicii UE privind speciile alogene invazive. Information Network Alien European Specii (EASIN) este o platformă online care are ca scop facilitarea accesării informațiilor existente privind speciile invazive la nivelul fiecărui stat membru (<http://easin.jrc.ec.europa.eu/>).

În ultimii ani, speciile străine invazive au devenit o problemă tot mai mare, la nivel mondial. Pe lângă intensificarea și globalizarea activităților umane de tipul schimburilor comerciale (pe cale acvatică sau terestră) și a turismului, schimbările climatice favorizează și mai mult pătrunderea și dezvoltarea speciilor străine invazive în noi teritorii.

Impactul speciilor invazive non-native de pești asupra mediului este, în principiu, aproximativ același cu cel general al speciilor invazive, fie ele animale, plante, microorganisme sau fungi. Speciile de pești cu potențial invaziv ajunse dincolo de limitele arealului natural pot găsi condiții propice unei expansiuni exacerbate din punct de vedere numeric și ca suprafață ocupată, datorită absenței dăunătorilor și prădătorilor specifici, lucru care duce la ocuparea nișelor trofice sau siturilor de depunere a pontelor ale altor specii de pești, acestea din urmă putând fi eliminate prin competiție interspecifică. Astfel, se poate ajunge la o sărăcire a biocenozei, la scăderea biodiversității, la ruperea echilibrului ecosistemului și/sau dispariția unor specii endemice sau periclitare cu dispariția. O altă problemă este scăderea producției și productivității bazinelor naturale sau de exploatare piscicolă, ceea ce determină pagube economice pentru producătorii de produse piscicole.

Introducerea unei specii din aria sa naturală de răspândire într-o altă arie poate fi realizată intenționat sau neintenționat de către om. O serie de plante sunt introduse intenționat, pentru calitățile lor ornamentale, altele sunt introduse accidental, împreună cu semințele altor plante cultivate. Speciile invazive modifică ecosistemele naturale prin degradarea fertilității, prin modificarea proprietăților fizico-chimice ale solului, prin degradarea caracteristicilor cantitative și calitative ale covorului vegetal ce fac concurență agresivă cu speciile native pentru apă, lumină, spațiu.

La nivelul județului Bistrița-Năsăud nu exista studii efectuate strict pentru identificarea speciilor invazive și a distribuției acestora. În urma analizării datelor cu privire la speciile de plante și animale din județul Bistrița-Năsăud, a informațiilor din studiile științifice elaborate pentru întocmirea planurilor de management, a studiilor de evaluare adecvată, a discuțiilor purtate cu specialiști biologi din județ și în urma comparării acestora cu lista speciilor invazive la nivelul României suntem în măsură să prezentăm o primă listă a speciilor invazive din județul Bistrița-Năsăud.

Conform datelor publicate de Sistemul de Gospodărire a Apelor Bistrița-Năsăud în județul nostru există două specii invazive de pești: *Carassius auratus* (Carasul auriu sau carasul roșu, carasul chinezesc, peștișorul de aur) și *Pseudorasbora parva* – țigănaș.

Deasemenea la nivelul județului au mai fost semnalate o serie de specii de insecte, arbuști și plante invazive pentru care însă nu avem date oficiale.

V.1.2. Poluarea și încărcarea cu nutrienți

În conformitate cu metodologia, elaborată de către INCDPM București, pe baza cerințelor Directivei Cadru a Apei, nutrienții includ următoarele elemente fizico-chimice: N-NH₄, N-NO₂, N-NO₃, P-PO₄, P-total. Starea ecologică dată de „nutrienți” se obține aplicând principiul „cel mai defavorabil caz”. Din punctul de vedere al poluării, nutrienții care prezintă interes sunt diversele forme ale azotului și fosforului (nitrații, nitriții, amoniul, azotul organic din resturile vegetale sau alți compuși organici și fosfații).

Nitrații (NO₃⁻) sunt prezenți în mod natural în sol, apă, plante și alimente (carne). Ei sunt de asemenea prezenți în concentrații scăzute în aer. În mediul înconjurător, bacteriile de nitrificare transformă ionii de amoniu în nitriți și nitrați. Nivelele nitraților din sol și apă pot fi crescute prin intermediul activităților umane care includ și utilizarea fertilizatorilor pe bază de azot. Acumularea nitraților în mediu este o urmare a utilizării extensive a fertilizatorilor pe bază de azot din agricultură, a creșterii deșeurilor azotoase din fermele de animale și păsări, precum și a tratamentului apelor reziduale urbane.

Conținutul de **fosfați** în apele naturale este relativ redus. Dacă apele străbat terenuri bogate în humus în care fosfatul este legat în compuși organici, acestea se îmbogățesc în fosfați. De asemenea, o pondere importantă revine poluării difuze din agricultură datorată administrării de îngrășăminte pe bază de azot și fosfor. Fosfatul monocalcic poate proveni în apă mai ales prin mineralizarea resturilor vegetale sau animale. Fosfatul monocalcic este solubil în apă și reprezintă o formă de fosfor asimilabil. Concentrații mai mari de fosfați în apele de suprafață determină eutrofizarea progresivă a lacurilor, prin favorizarea dezvoltării algelor. Fosforul sub formă de combinații, poate fi prezent în apele de suprafață, fie dizolvat, fie în suspensii sau sedimente.

Toate formele de poluare amenință biodiversitatea, dar mai ales încărcarea cu nutrienți (azot și fosfor), care reprezintă o cauză majoră și în continuă creștere a pierderii de biodiversitate și a degradării ecosistemelor.

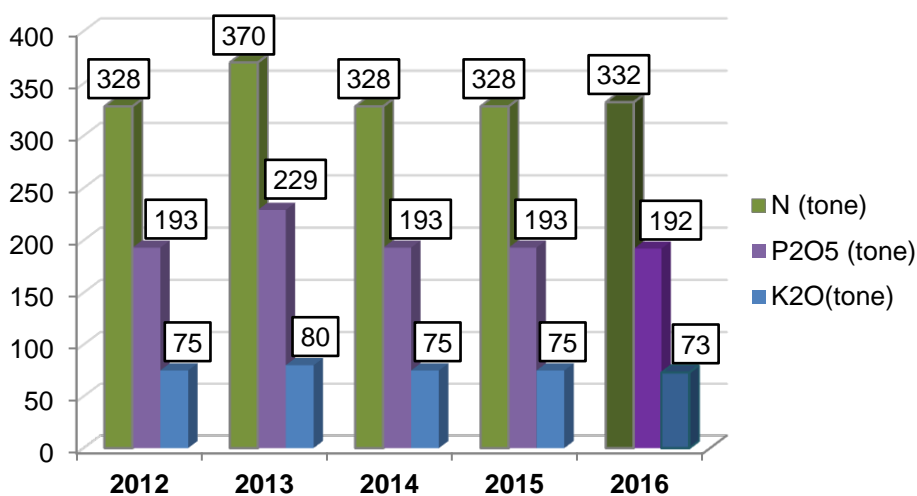
La nivelul județului Bistrița-Năsăud există 20 de localități identificate și aprobate conform Ordinului comun Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, respectiv Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale nr. 1.552/743/2008 pentru aprobarea listei localităților pe județe unde există surse de nitrați din activități agricole. Aceste localități sunt: Bistrița Bârgăului, Budacu de Jos, Chiuza, Ciceu- Mihăiești, Ilva Mică, Josenii Bârgăului, Livezile, Lunca Ilvei, Maieru, Nimigea, Petru Rareș, Prundu Bârgăului, Runcu Salvei, Salva, Șieu-Măgheruș, Șieu-Odorhei, Șintereag, Tiha Bârgăului, Uriu, Urmeniș.

Proiectul „Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți” a finanțat în județul Bistrița-Năsăud o investiție care este în curs de implementare și care prevede – platformă comunală de depozitare pentru gunoi de grajd în localitatea Bistrița Bârgăului, împreună cu echipamentul necesar – încărcătoare frontale, tractoare cu remorcă, cisternă vidanță, mașini de împrăștiat gunoi și europubele.

În ceea ce privește utilizarea îngrășămintelor chimice în județul Bistrița-Năsăud în perioada 2012-2016 se constată o scădere a consumului de îngrășăminte fosfatice și a celor potasice în anul 2016 (cele mai mari cantități la aceste tipuri de îngrășăminte fiind semnalate în 2013) și o creștere a consumului de îngrășăminte azotoase în anul

2016 față de 2015 (și în cazul îngrășămintelor azotoase cea mai mare cantitate a fost raportată în anul 2013).

Figura V.1.2.1.
Utilizarea îngrășămintelor chimice în agricultură în perioada 2012-2016

Sursa de date :Oficiul Fitosanita Bistrița-Năsăud

V.1.3. Schimbările climatice

Datele pentru acest indicator se vor regăsi în Raportul privind starea mediului pentru anul 2016 la nivel național.

V.1.4. Modificarea habitatelor

V.1.4.1. Fragmentarea ecosistemelor

Datele pentru acest indicator se vor regăsi în Raportul privind starea mediului pentru anul 2016 la nivel național.

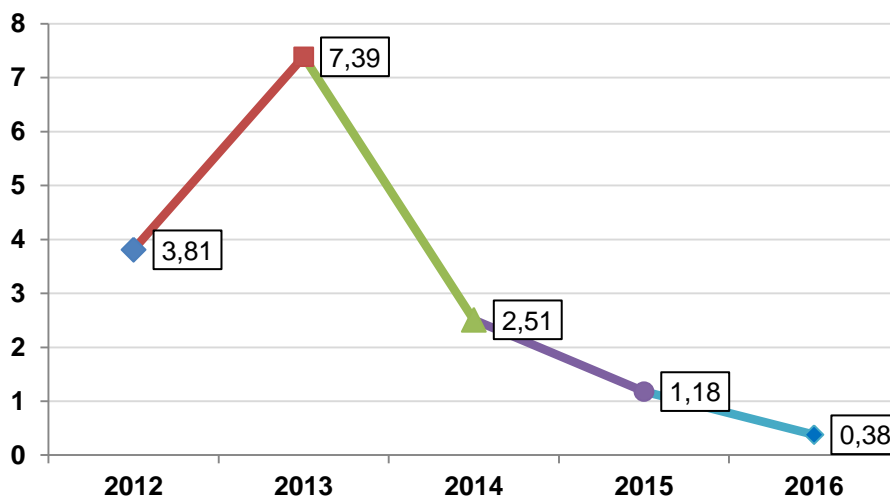
V.1.4.2. Reducerea habitatelor naturale și semi-naturale

Noțiunea de "habitat natural", așa cum este definită în Directiva Habitate nr.92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, se referă la zone terestre sau acvatice ce se disting prin caracteristici geografice, abiotice și biotice, în întregime naturale sau seminaturale.

De-a lungul ultimilor ani se constată o scădere a suprafețelor definite ca habitate naturale și/sau seminaturale, ca urmare a modificării dinamicii economice, creșterii mobilității și a schimbării modului de viață a populației. Presiunea imobiliară apare atât în concentrările urbane cât și în zonele cu potențial turistic ridicat din județ și este produsă pe lângă construirea de locuințe rezidențiale și de dezvoltarea și construcția spațiilor cu destinație turistică, sezonieră sau permanentă, în zone ca Piatra Fântânele, Colibița, Bistrița Bârgăului, Valea Cormaia, Rodna, Valea Mare, Figa. Conversia terenurilor în scopul dezvoltării infrastructurii urbane, industriale, agricole, turistice sau de transport, reprezintă una dintre cauzele pierderii biodiversității, având ca și consecință în timp degradarea, distrugerea și fragmentarea habitatelor naturale, precum și degradarea funcțiilor solului.

Conform datelor furnizate de Direcția pentru Agricultură Județeană Bistrița – Năsăud în anul 2016 s-au scos definitiv din circuitul agricol 0,38 ha, având ca principală cauză construirea caselor de locuit, a caselor de vacanță, zonelor de recreere sau adăposturilor pentru animale. De-a lungul ultimilor ani, se constată o tendință de scădere a suprafețelor scoase din circuitul agricol atât din intravilanul, cât și din extravilanul localităților.

Figura V.1.4.2.1
Evoluția suprafețelor scoase din circuitul agricol în județul Bistrița-Năsăud (ha)

Sursa: Direcția pentru Agricultură Județeană Bistrița-Năsăud

V.1.5 Exploatarea excesivă a resurselor naturale

V.1.5.1. Exploatarea forestieră

Una din amenințările majore pentru biodiversitate este utilizarea nesustenabilă și supraexploatarea resurselor naturale, care apare când consumul depășește puterea de reproducere/regenerare a plantelor și animalelor.

Produsele lemnoase ale fondului forestier care se recoltează pot fi:

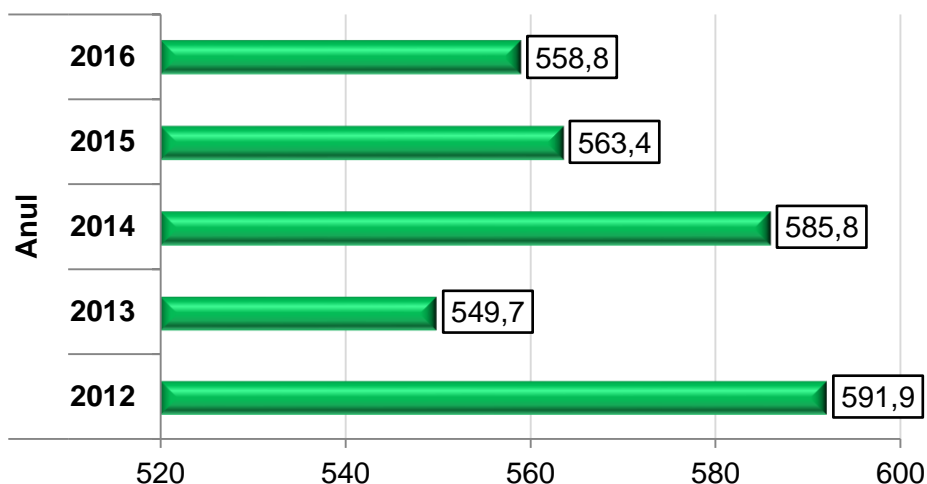
- produse principale, rezultate din tăieri de regenerare a pădurilor;
- produse secundare, rezultate din tăieri de îngrijire a arboretelor tinere;
- produse accidentale, rezultate în urma calamităților și din defrișări de pădure legal aprobate;
- produse de igienă, rezultate din procesul normal de eliminare naturală;
- alte produse: arbori și arbuști ornamentali, răchită, puieti și diferite produse din lemn.

Volumul maxim de masă lemnoasă ce se poate exploata anual din păduri este în limita posibilității stabilite prin amenajamentele silvice pe fiecare unitate de producție și pe natura produselor. Exploatarea se face pe bază de autorizație de exploatare.

Evaluarea și estimarea acestor produse se face prin acte de punere în valoare (APV) întocmite de unitățile silvice și se valorifică pe bază de licitații, cu excepția celor exploatare în regie proprie de unitățile private.

Conform datelor furnizate de Garda Forestieră Cluj evoluția volumului de masă lemnoasă exploatare în perioada 2012-2016 este cea reprezentată în graficul următor:

Figura V.1.5.1.1.
Evoluția cantității de masă lemnoasă exploataată (mii mc) în județul Bistrița-Năsăud

Sursa: Garda Forestieră Cluj, Garda Forestieră Județeană Bistrița-Năsăud

V.2. Protecția naturii și biodiversitate: prognoză și acțiuni întreprinse

V.2.1. Rețeaua de arii protejate

Conform Legii nr. 49/2011 pentru aprobarea O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, pentru asigurarea măsurilor speciale de protecție și conservare in - situ a bunurilor patrimoniului natural se instituie un regim diferențiat de protecție, conservare și utilizare, potrivit următoarelor categorii de arii naturale protejate:

- de interes național: rezervații științifice, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naturale;
- de interes internațional: situri naturale ale patrimoniului natural universal, geoparcuri, zone umede de importanță comunitară, rezervații ale biosferei;
- de interes comunitar sau situri „Natura 2000”: situri de importanță comunitară, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică;
- de interes județean sau local.

Arii naturale protejate de interes național

În județul Bistrița-Năsăud, la nivelul anului 2016 există 27 arii naturale protejate de interes național, din care :

- 2 parcuri naționale (suprafața ocupată în județul Bistrița-Năsăud 377,84kmp)
- 10 monumente ale naturii (ocupând 1,482 kmp)
- 15 rezervații naturale (ocupând 17,42 kmp).

În cursul anului 2015 a fost finalizat proiectul INSPIRE. Prin intermediul acestui proiect Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice a urmărit revizuirea limitelor pentru ariile naturale protejate din România și siturile Natura 2000 în vederea creșterii preciziei acestora și asigurării conformității lor cu cerințele Directivei INSPIRE. Odată cu finalizarea proiectului, prin OG 46/2016 s-au modificat suprafețele pentru 25 din cele 27 de arii protejate de interes național din județ, așa cum se poate vedea în tabelul de mai jos:

Tabelul V.2.1.1.
Ariile protejate de interes național din județul Bistrița-Năsăud, cu suprafețele înainte și după proiectul INSPIRE

Nr. crt.	Denumire arie protejată	Localizare	Suprafața înainte de INSPIRE (ha)	Suprafața după INSPIRE (ha)
1	Piatra Corbului	Sat Budacu de Sus, Comuna Cetate	5	2.925
2	Râpa Mare	Budacu de Sus, Com Cetate	1	3.4
3	Râpa cu păpuși	Sat Domnești, Comuna Mărișelu	2	2.79
4	La Gloduri – Vulcani noroioși	Com. Monor	2	1.6
5	Masivul de sare	Sat Sărățel, com. Șieu	5	5
6	Zăvoaiele Borcutului	Com Romuli	1	1.4
7	Peștera Tăușoare	Sat Gersa, com Rebrîșoara	71	116.4
8	Peștera Valea Cobășel	Com Șanț	1	5.62
9	Râpa Verde	Budacu de Sus, com Cetate	1	3.599
10	Comarnic	Sat Cușma, com Livezile	5	5.505
11	Crovul de la Larion	Lunca Ilvei	250	175
12	La Sărătură	Blăjenii de Jos	5	18
13	Pădurea Posmuș	Sat Posmuș, Com Șieu	2	1.2
14	Piatra Cușmei	Sat Cușma, Com Livezile	5	5.321
15	Piatra Fântânele	Sat Piatra Fântânele, com Tiha Bârgăului	5	3.79
16	Poiana cu narcise de pe Saca	Sat Valea Vinului, com Rodna	5	8.77
17	Poiana cu narcise din Șesul Mogoșenilor	Sat Mogoșeni , com Nimigea	6	3.9
18	Poiana cu narcise din Șesul Văii Budacului	Sat Orhei, com Cetate	6	78.789
19	Cheile Bistriței Ardelene	Com Bistrița-Bârgăului	50	259
20	Stâncile Tătarului	Com Bistrița-Bârgăului	25	136.71
21	Tăul lui Alac	Com Zagra	1	1.89
22	Tăul Zânelor	Sat Colibița, com Bistrița-Bârgăului	15	3.08
23	Valea Repedea	Com Bistrița-Bârgăului	222	278
24	Izvoarele Mihăiesei	Sat Anieș, Com Maieru	50	415.72
25	Ineu - Lala	Șanț – Leșu -Rodna	2568	352.5

Sursa: <http://ibis.anpm.ro/>

Arii naturale protejate de interes internațional

Rezervațiile biosferei sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice. Rezervațiile biosferei se întind pe suprafețe mari și cuprind un complex de ecosisteme terestre și/sau acvatice, lacuri și cursuri de apă, zone umede cu comunități biocenotice floristice și faunistice unice, cu peisaje armonioase naturale sau rezultate din amenajarea tradițională a teritoriului, ecosisteme modificate sub influența omului și care

pot fi readuse la starea naturală, comunități umane a căror existență este bazată pe valorificarea resurselor naturale pe principiul dezvoltării durabile și armonioase.

Parcul Național Munții Rodnei a fost declarat și Rezervație a Biosferei de către Comitetul MAB UNESCO la cea de a VI-a sesiune a Consiliului Internațional de Coordonare a Programului Om - Biosferă, care a avut loc la Paris în 1979.

Rezervația Pietrosul Rodnei s-a înființat în anul 1932 – la început a fost protejat numai golul de munte din jurul Vf. Pietrosu (183 ha), mai târziu suprafața rezervației a fost extinsă ajungând la 3300 ha. În ce privește baza legală actuală, Rezervația Biosferei este declarată pe aceeași suprafață cu Parcul Național Munții Rodnei.

Arii naturale protejate de interes comunitar

Rețeaua Natura 2000 este o rețea europeană de zone naturale protejate care cuprinde un eșantion reprezentativ de specii sălbatice și habitate naturale de interes comunitar. A fost constituită nu doar pentru protejarea naturii, ci și pentru menținerea acestor bogății naturale pe termen lung.

La nivelul județului au fost declarate 12 situri de importanță comunitară (SCI), și 2 arii de protecție specială avifaunistică (SPA).

Tabelul V.2.1.2.

Siturile Natura 2000 de tip SCI (Situri de Importanța Comunitară, desemnate conform Directivei Habitare) din județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Denumire	Localizare (județul)	Suprafața (ha)		Suprafața ocupată din suprafața județului (%)
			Totală	Pe teritoriul județului BN	
1.	Cușma	Bistrița-Năsăud	44084	44084	8,23
2.	La Sărătură	Bistrița-Năsăud	18	18	0,0034
3.	Larion	Bistrița-Năsăud Suceava	3023	2176	0,406
4.	Peștera Tăușoare	Bistrița-Năsăud	190	190	0,035
5.	Someșul Mare Superior	Bistrița-Năsăud	152	152	0,028
6.	Munții Rodnei	Bistrița-Năsăud Maramureș	47939	38241	7,14
7.	Pajiștile Sărmășel – Milaș - Urmeniș	Bistrița-Năsăud Cluj, Mureș	1127	284	0,053
8.	Someșul Mare	Bistrița-Năsăud	526	526	0,099
9.	Dealul Pădurea Murei - Sângeorzu Nou	Bistrița-Năsăud	278	278	0,052
10.	Șieu - Budac	Bistrița-Năsăud	857	857	0,160
11.	Someșul Mare între Mica și Beclean	Bistrița-Năsăud; Cluj	323	189	0,035
12.	Viile Tecii	Bistrița-Năsăud	264	264	0,049
TOTAL			98781	87259	16,29

Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud; <http://ibis.anpm.ro/>

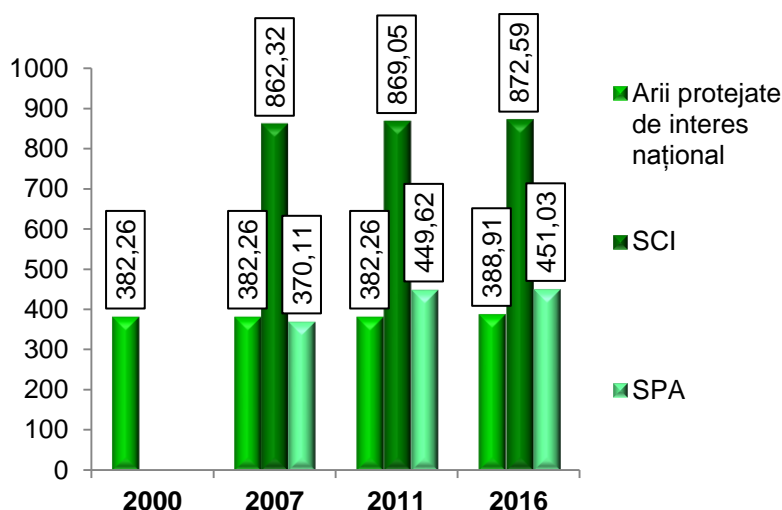
Tabelul V.2.1.3.
Siturile Natura 2000 de tip SPA (Arii de Protecție Specială Avifaunistică) din județul Bistrița-Năsăud

Nr. crt.	Denumire	Localizare (județul)	Suprafața (ha)		Suprafața ocupată din suprafața județului (%)
			Totală	Pe teritoriul județului BN	
1.	Munții Rodnei	Bistrița-Năsăud Maramureș, Suceava	54819	44823	8,395
2.	Munții Călimani	Bistrița-Năsăud; Harghita; Mureș; Suceava	29160	280	0,0523
TOTAL			83979	45103	8,448

Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud; <http://ibis.anpm.ro/>

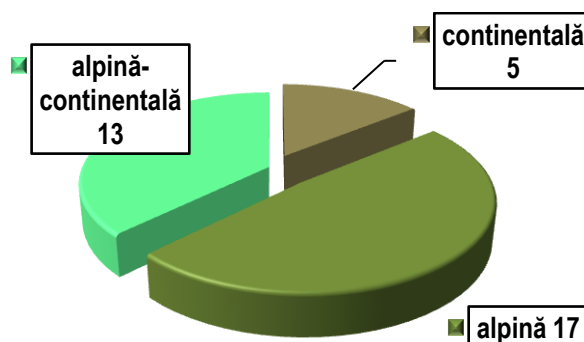
Printr-o serie de acte normative în perioada 2000-2016 a avut loc o modificare a suprafețelor ariilor protejate din județ, evoluția acestor suprafețe fiind redată grafic mai jos:

Figura V.2.1.1.
Evoluția suprafețelor de arii protejate, SCI și SPA (kmp), județul Bistrița-Năsăud

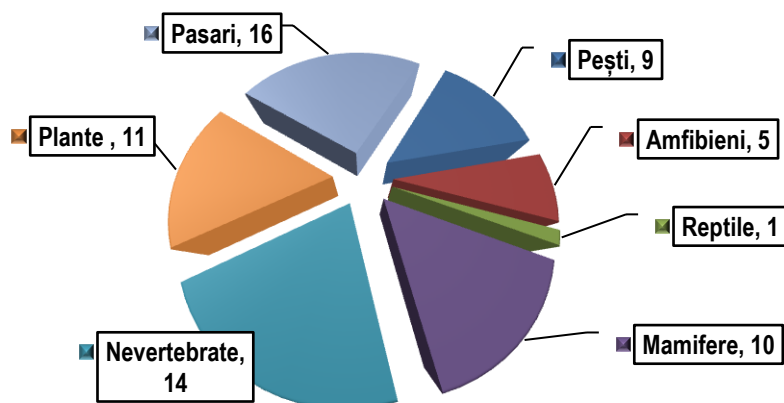
Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud

Figura V.2.1.2.
Numărul habitatelor care au fost declarate arii protejate de interes comunitar în județul Bistrița-Năsăud, după tipul de bioregiune în care se încadrează

Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud

Figura V.2.1.3.
Situația speciilor pentru care au fost declarate siturile Natura 2000 din județul Bistrița-Năsăud

Sursa: Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud

Managementul ariilor naturale protejate din județul Bistrița-Năsăud

La nivelul județului Bistrița-Năsăud sunt atribuite în custodie un număr de 5 situri Natura 2000 și 15 arii naturale protejate de interes național. În cursul anului 2016 și-au încheiat valabilitatea 9 convenții de custodie. Asociația Proprietarilor de Pădure Valea Ilvei – Ocolul Silvic Valea Ilvei și Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud vor administra încă 9 ani ariile protejate situl de importanță comunitară Larion cu Crovul de la Larion, respectiv situl de importanță comunitară Peștera Tăușoare cu aria protejată Peștera Tăușoare. Pentru situl de importanță comunitară Cușma convenția de custodie a fost prelungită pentru o perioadă de încă 4 ani. Situl de importanță comunitară Pajiștile Sărmășel – Milaș – Urmeniș a fost atribuit în cursul anului 2016 pentru o perioadă de 10 ani, în custodia GTM CO din Cluj-Napoca.

Administrația Parcului Național Munții Rodnei R.A. administrează Parcul Național Munții Rodnei, situl de importanță comunitară Munții Rodnei, aria de protecție specială avifaunistică Munții Rodnei și cele patru arii protejate de interes național de pe raza județului incluse în parc.

Pentru toate ariile naturale protejate atribuite în custodie/administrare de la nivelul județului au fost elaborate regulamente, care au fost transmise spre aprobare către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, pentru Larion și Peștera Tăușoare acestea fiind aprobate prin ordin al ministrului mediului.

În cursul anului 2016 au fost aprobate prin ordin de ministru planurile de management pentru 3 situri Natura 2000 și ariile naturale protejate de interes național care sunt incluse în acestea, după cum urmează:

- SCI Larion (cu aria protejată de interes național Crovul de la Larion)
- SCI Peștera Tăușoare (cu aria protejată de interes național Peștera Tăușoare)
- SCI Cușma (cu ariile protejată de interes național: Stâncile Tătarului, Comarnic, Râpa Verde, Cheile Bistriței Ardelene, Locul Fosilifer Râpa Mare, Tăul Zânelor, Valea Repedea, Piatra Cușmei, Piatra Corbului).

În cadrul proiectului de elaborare a planului de management a fost revizuit regulamentul pentru SCI Peștera Tăușoare (cu aria protejată de interes național Peștera Tăușoare), iar Planul de management Parcul Național Munții Rodnei este elaborat și se află în procedura SEA la Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud.

Parcul Național Călimani, care se suprapune cu județul Bistrița-Năsăud pe o suprafață de 280 ha, are aprobat planul de management printr-un proiect încheiat în anul 2015.

Șapte din cele treisprezece situri existente la nivelul județului nu au fost atribuite în custodie/administrare: La Sărătura, Someșul Mare Superior, Someșul Mare, Șieu - Budac, Someșul Mare între Mica și Beclean, Dealul Pădurea Murei - Sângeorzu Nou, Viile Tecii.

Prognoze și acțiuni întreprinse

Pentru un management eficient al ariilor naturale protejate este absolut necesar realizarea planurilor de management, dar și aprobarea acestora prin acte normative astfel încât măsurile de protecție să fie eficiente, precum și alocarea de resurse financiare astfel încât măsurile de conservare să poată fi implementate.

Este necesară de asemenea realizarea unor studii în teren pentru stabilirea stării de conservare a speciilor și habitatelor pentru care au fost declarate ariile naturale protejate și măsurile care se impun pentru păstrarea stării de conservare favorabilă în cazul unora sau îmbunătățirea stării de conservare în cazul celor care se impun.

În acest moment există studii de cercetare pentru următoarele arii protejate:

- Parcul Național Munții Rodnei, situl de importanță comunitară și aria de protecție specială avifaunistică Munții Rodnei pentru suprafețele care se suprapun parcului național;
- situl de importanță comunitară Peștera Tăușoare realizate în cadrul proiectului de elaborare a planului de management;
- situl de importanță comunitară Larion realizate în cadrul proiectului de elaborare a planului de management;
- situl de importanță comunitară Cușma realizate în cadrul proiectului de elaborare a planului de management;

Ariile protejate care au legătură cu factorul de mediu apă sunt cele pentru care nu există suficiente date cu privire la prezența, efectivele și distribuția speciilor de pești, a mamiferelor (ex. *Lutra lutra*), amfibieni și reptile pentru care au fost determinate aceste situri, fiind astfel îngreunată evaluarea impactului planurilor, proiectelor și activităților asupra acestora. Pentru remedierea acestor aspecte, Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud are în pregătire un proiect care vizează elaborarea planurilor de management pentru ariile naturale protejate neatribuite în custodie și implicit a studiilor necesare.

Principalele presiuni antropice exercitate asupra factorilor naturali, cu repercusiuni asupra biodiversității sunt reprezentate de: exploatarea nisipului și pietrișului din albiile minore/majore, dezvoltarea rezidențială și turismul necontrolat, deteriorarea și fragmentarea habitatelor naturale prin realizarea proiectelor de infrastructură, exploatarea forestieră, modificarea structurii vegetației, utilizarea resurselor biologice, intruziunea umană și modificarea ecosistemelor naturale, modificarea utilizării terenurilor – trecerea de la pășuni/terenuri împădurite la terenuri arabile sau suprafețe construite, supra-pășunatul, modificarea sistemelor naturale, utilizarea pesticidelor și poluarea apelor, incendiile de vegetație și de pădure.

Starea de conservare a carnivorelor mari, a liliecilor și a păsărilor la nivelul siturilor Natura 2000 din județul Bistrița-Năsăud este una favorabilă. Situația nu se prezintă la fel de bine pentru speciile de pești, atât în situl Cușma cât și în Munții Rodnei starea de conservare a speciilor *Barbus meridionalis*, *Cottus gobio* și *Eudontomyzon danfordi*, fiind nefavorabilă. Vidra se găsește și ea într-o stare de conservare nefavorabilă atât în Cușma cât și în Munții Rodnei.

Habitatele forestiere se găsesc într-o stare favorabilă de conservare, cu excepția habitatului 91 D0 Turbării cu vegetație forestieră care, în situl de importanță comunitară Cușma este într-o stare nefavorabilă de conservare, deși în situl de importanță comunitară Larion starea acestui habitat este bună. Habitatele de mlaștini sunt într-o stare nefavorabilă de conservare datorită suprafețelor reduse, dar și presiunii exercitate de acțiunile umane. Gestionarea necorespunzătoare a pajiștilor datorită suprapășunatului în unele zone și a nepășunatului în altele, au determinat ca starea de conservare a acestor tipuri de habitate, mai ales în Parcul Național Munții Rodnei să fie una nefavorabilă.

Turismul necontrolat practicat are un impact negativ asupra componentelor biodiversității, prin deteriorarea și degradarea florei sălbatice, perturbarea speciilor de animale, degradarea solurilor în pantă prin nerespectarea traseelor marcate, precum și prin câmpări și focuri deschise în locuri nepermise, aruncarea de deșeuri menajere în spațiile neamenajate în acest scop.

Ținând seama de importanța deosebită a capitalului natural și având în vedere dezvoltarea durabilă a colectivităților umane, este imperios necesară conservarea biodiversității, ca o condiție esențială pentru generațiile viitoare.

Detalii privind ariile naturale protejate se pot găsi la sediul APM BN, Serviciul Calitatea Factorilor de Mediu, și pe site-ul <http://www.anpm.ro/web/apm-bistrita/biodiversitate>.

Întocmit,
Alina ȘTEOPAN